

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI**

DIREKTORAT ZA DELOVNA RAZMERJA IN PRAVICE IZ DELA

Štukljeva cesta 44, 1000 Ljubljana

T: 01 369 77 08

F: 01 369 78 32

E: gp.mddsz@gov.si

www.mddsz.gov.si

Društvo Srebrna nit

srebrna.nit@gmail.com

Številka: 1031-271/2024-2611-2

Datum: 29. 10. 2024

Zadeva: **Stališče Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti za vložitev spremembe zakona, ki bi omogočila priznanje in odmero pravice do zagotovljene vdovske pokojnine po uradni dolžnosti.**

Spoštovani,

na Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (v nadaljevanju MDDSZ) ste se obrnili z dopisom, v katerem pozivate k vložitvi spremembe zakona, ki bi omogočila priznanje in odmero pravice do zagotovljene vdovske pokojnine po uradni dolžnosti. Navajate, da povečani stroški za življenje, v največji meri prizadenejo starejše, večinoma osebe, ki živijo same, še posebej samske ženske in družine z nizkimi dohodki. Zavedate se, da na revščino vpliva več dejavnikov, najbolj pa količina denarja, ki ga ima posameznik ali družina. Starejši brez sorodnikov ali dobrih sosedov morajo vse usluge plačati. V Republiki Sloveniji je bila na novo zagotovljena pravica do vdovske pokojnine, ki znaša 748 evrov. Namenjena je upokojenim, ki imajo svojo starostno ali invalidsko pokojnino, v sistem pokojninskega in invalidskega zavarovanja pa je vplačeval tudi njihov zakonec, partner, ki je ali bi imel pravico do pokojnine. Žal je zakonodajalec uveljavljanje te pravice za osebe, ki so že upokojene, omejil le na letošnje leto (2024). Kroži podatek, da približno 1000 upokojenih, ki bi imeli pravico do zagotovljene vdovske pokojnine, te pravice do sedaj še ni uveljavljalo. Vprašamo se lahko, zakaj ne? Odgovor je večinoma preprost - ker zanje ne vedo. Veliko starejših ima omejen dostop do informacij. Posebej če živijo sami, nimajo sorodnikov, nimajo radia, televizije, dostopa do interneta, pametnega telefona, računalnika, časopisov in revij, kjer opozarjajo na to pravico. Četudi informacija do njih pride, je pogosto ne razumejo in ne vedo, kako ravnati. Da bi vsaj najrevnejšim omogočili nekoliko lažje življenje in jim delno odvzeli skrb za preživetje, v Srebrni niti - Združenju za dostojno starost pozivate MDDSZ, da vloži spremembo zakona, po kateri bi pravico do zagotovljene vdovske pokojnine priznali in odmerili vsem upravičenim do nje po uradni dolžnosti. Nobenega razloga ni, da bi koga iz birokratskih razlogov prikrajšali za večjo pokojnino.

Z namenom izboljšanja gmotnega položaja vdov in vdovcev je bil z novelo ZPIZ-2N (Uradni list RS, št. 133/23) v zakonodajo vpeljan institut zagotovljene vdovske pokojnine. Novela določa, da

se ne glede na določbe Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 48/22 – uradno prečiščeno besedilo, 40/23 – ZČmIS-1, 78/23 – ZORR, 84/23 – ZDOsk-1, 125/23 – odl. US in 133/23 – v nadaljevanju ZPIZ-2), ki urejajo odmero in izplačevanje predčasne, starostne, invalidske in vdovske pokojnine, vdovcu ali vdovi, ki je uveljavil(a) pravico do pokojnine po določbah ZPIZ-2 in izpolnjuje pogoje za pridobitev pravice do vdovske pokojnine in pravice do starostne, predčasne ali invalidske pokojnine po določbah ZPIZ-2, zagotavlja vdovska pokojnina v višini seštevka starostne, predčasne ali invalidske pokojnine ter osnove za odmero vdovske pokojnine, vendar največ do višine zagotovljene pokojnine. V seštevku se upoštevajo tudi vse tuje pokojnine vlagatelja. ZPIZ-2N, ki ureja pravico do zagotovljene vdovske pokojnine, se je začel uporabljati s 1. 1. 2024.

Institut zagotovljene vdovske oziroma družinske pokojnine je v preteklosti, in sicer od 1. 4. 1992 pa do 31. 12. 2011 (ZPIZ-92), že predstavljal pomemben socialni element v sistemu pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Z ZPIZ-2N se v sistem pokojninskega in invalidskega zavarovanja ponovno vpeljuje institut zagotovljene vdovske pokojnine, ki tako ponovno predstavlja dodaten socialni element znotraj sistema.

Prehodna določba prvega odstavka 21. člena ZPIZ-2N določa, da lahko vdova ali vdovec, ki je že uživalec vdovske pokojnine in na dan uveljavitve novele izpolnjuje tudi pogoje za pridobitev pravice do starostne, predčasne ali invalidske pokojnine, do 31. 12. 2024 vložiti zahtevo za izplačilo zagotovljene vdovske pokojnine. Določba drugega odstavka 21. člena ZPIZ-2N določa, da lahko upokojenec, ki je že uživalec starostne, predčasne ali invalidske pokojnine in na dan uveljavitve novele izpolnjuje tudi pogoje za pridobitev pravice do vdovske pokojnine, do 31. 12. 2024 vložiti zahtevo za izplačilo zagotovljene vdovske pokojnine. Naj pojasnimo, da prvotno besedilo ni vsebovalo časovne omejitve glede vložitve zahteve, vendar pa je tekom zakonodajnega postopka v Državnem zboru (v nadaljevanju: DZ) Zakonodajnoppravna služba DZ, podala zahtevo za opredelitev časovne omejitve, ki jo končna verzija zakona sedaj tudi vsebuje.

Za lažje razumevanje, zakaj Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (v nadaljevanju: Zavod), za že obstoječe upokojene ne more izdati odločb po uradni dolžnosti, pojasnjujemo, da imajo možnost uveljavljanja zagotovljene vdovske pokojnine tudi tisti upokojenec, pri katerih še niso bili **nikoli** ugotovljeni pogoji za pridobitev pravice do starostne pokojnine (trenutno pa so uživalci vdovske pokojnine) ali pa še **nikoli** niso bili ugotovljeni pogoji za pridobitev pravice do vdovske pokojnine (trenutno pa so uživalci lastne pokojnine). Pri ZPIZ-2N torej ni možnosti reševanja zadev po uradni dolžnosti, saj le-to ne bi zajelo vseh zavarovancev. Zavod namreč ne bi mogel zajeti vseh potencialnih upokojenec, saj ne razpolaga z vsemi njihovimi potrebnimi podatki za rešitev zadev. Upokojenec morajo zato sami vložiti zahtevo, pri čemer vse zahteve zagotovo ne bodo utemeljene. Še večje težave so pri upravičencih, ki prejemajo pokojnino iz tujine, saj mora vdova ali vdovec sam predložiti dokazilo o višini tuje pokojnine, ki štejejo v seštevku.

Najbolj učinkovita možnost, da se bo čim več potencialnih upravičencev seznanilo s postavljenim rokom za oddajo vloge je tako v tem, da se preko spletnih strani ali drugih javnih občil javnost vseskozi obvešča o izteku roka za vložitev zahteve, saj se bliža presečni datum 31. 12. 2024, informiranje pa je potrebno še stopnjevati. Dobrodošlo je torej obveščanje preko vseh možnih kanalov za informiranje. Zavedati se je treba, da se pri institutu vsako vlogo obravnava individualno, saj zagotovljena vdovska pokojnina predstavlja seštevku lastne pokojnine in osnove za odmero vdovske pokojnine, ker pa so vse pokojnine individualne, ni mogoče izdajati odločb avtomatično, temveč preko individualnih upravnih postopkov.

Lep pozdrav,

Pripravila:
Barbara Petek Jamnik
višja svetovalka

Lidija ŠUBELJ
v. d. GENERALNE DIREKTORICE

Danijel Kovač
vodja sektorja